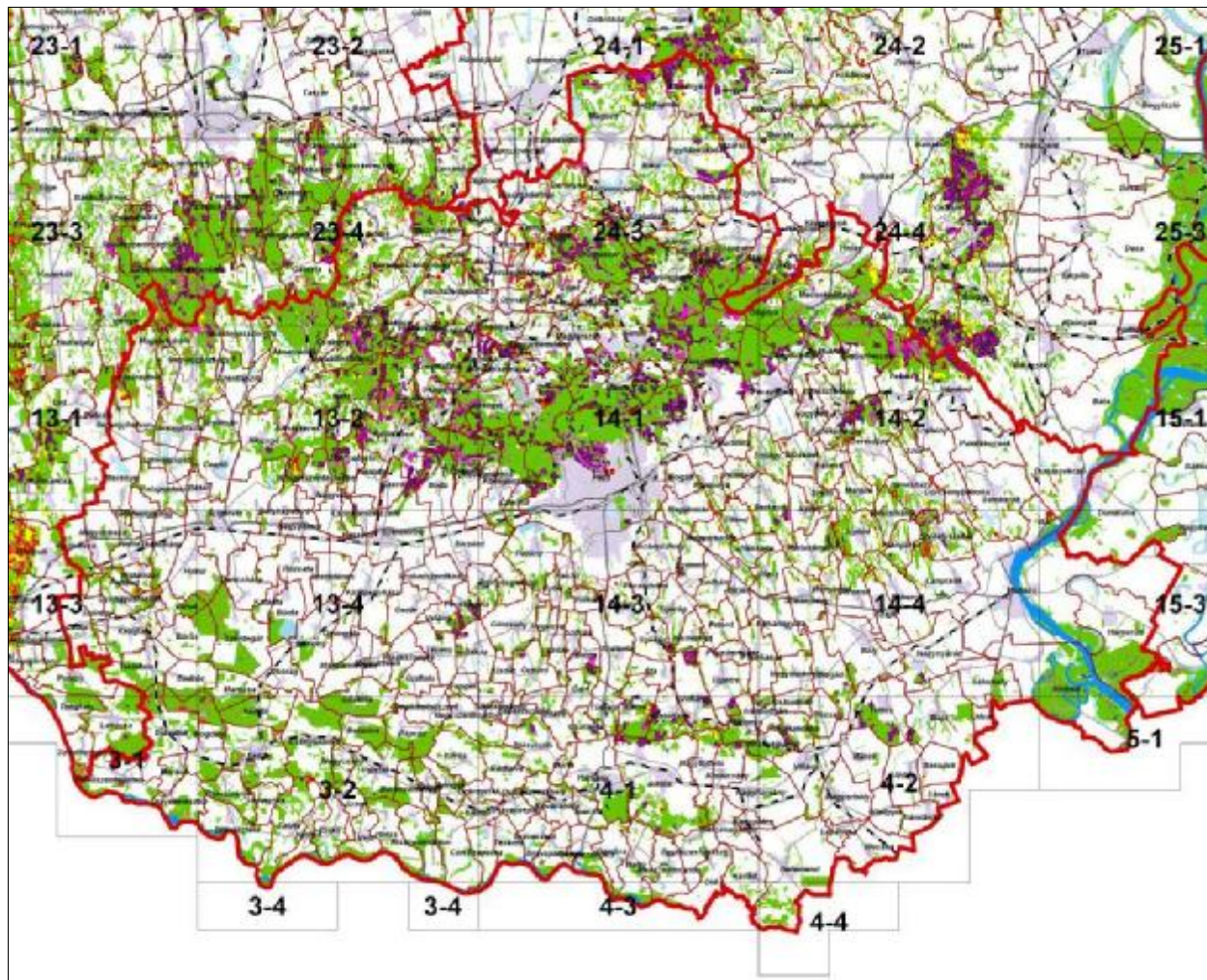

BARANYA MEGYE

ERDŐTŰZVÉDELMI TERVE

Összeállította:

MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

**a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőművelési és Erdővédelmi Intézetének
közreműködésével**

Véleményezte:

Baranya Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Budapest, 2009. szeptember

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	4
2. Baranya megye közigazgatási és természeti környezete.....	5
2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*	5
2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*.....	7
2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében.....	9
2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében.....	9
2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel	9
2.3.3. Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel.....	11
2.3.4. Jelentős erdőgazdálkodók a megyében.....	11
2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként	12
2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint	13
2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai.....	13
2.4. A Duna-Dráva Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek.....	15
2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	17
2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	17
2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok.....	17
2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt.....	18
2.5.4. Idősebb lombos állományok.....	18
2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása.....	19
3. Erdőtűzek a megye területén.....	20
3.1. Az erdőtűzek fő okai és az okok elemzése	20
4. Erdőtűzek megelőzése	20
4.1. Jogforrások	20
4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások.....	20
4.3. -Javasolt erdőtűzmegelőzési intézkedések	21
4.3.1. Tűzpászták.....	21
4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés	22
4.3.3. Vízyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak	22
4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere.....	23
4.5. Lakosság tájékoztatásának módja	23
4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása	24
4.7. Felvilágosító programok.....	25

4.8.	Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat	25
4.9.	Fejlesztendő területek.....	26
5.	Erdőtűzek oltása.....	27
5.1.	A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások	27
5.2.	Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra	28
5.3.	Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok.....	28
5.4.	Meteorológiai adatok elérhetősége.....	29
5.5.	A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége.....	29
5.6.	A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése.....	30
5.7.	Fejlesztendő területek.....	30
5.7.1.	Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása.....	30
5.7.2.	Közös tűzoltási gyakorlat	30
5.7.3.	Továbbképzés, oktatási rendszer.....	30
5.7.4.	Védőruha vásárlás	30
5.7.5.	Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása	31
	MELLÉKLETEK.....	32

1. Bevezetés

Az MGSZH Központ, valamint a Megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok – az ÖTM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (ÖTM OKF) koordinálásával - közösen készítik el a megyei erdőtűzvédelmi terveket.

A megyei erdőtűzvédelmi tervek kerettervként szolgálnak a megelőzési feladatok végrehajtásában, valamint tüzesetek esetén az oltásban résztvevő szervezetek (elsősorban a katasztrófavédelem) részére egy mindig naprakész információs bázisként áll rendelkezésre. Fejlesztésük folyamatos feladat, amely a megye területén található közigazgatási, erdőgazdálkodói és katasztrófavédelmi helyzetek miatt lényegesen megváltozó környezeti feltételek, valamint az erdőtűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos új fejlesztések követése útján valósul meg.

A megyei terv célja:

- az erdőtűzek megelőzésének koordinálása,
- az erdőtűzoltási tevékenység összehangolása,
- erdőtűzek megelőzésével és oltásával kapcsolatos fejlesztési koncepció közös kialakítása és harmonizálása,
- az adott megyében az erdőtűzoltás és megelőzés tevékenységeiben illetékes állami és önkormányzati szervek, erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók együttműködésének elősegítése.

A megyei erdőtűzvédelmi terv egy hosszútávú fejlesztési koncepció, amely az EU erdőtűzzel kapcsolatos pályázatainak háttéranyagaként is szolgál, emellett a nemzeti vidékfejlesztési-, katasztrófavédelmi és erdészeti támogatási rendszer kialakításánál az érintett szervezetek figyelembe veszik a tervekben regionálisan meghatározott fejlesztési célkitűzéseket és törekszenek azok támogatható prioritásként történő megjelenítésére.

Az országos és a megyei tűzvédelmi tervek mindenki számára nyilvánosak. Közzétételükről, megismerhetőségükről és a megfelelő szervekhez való eljuttatásukról a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és az MGSZH Erdészeti Igazgatóságai gondoskodnak.

A megyei tervek sokszorosításra alkalmas formában papír, valamint digitális formában is folyamatosan rendelkezésre kell állniuk.

A megyei tervek térképi mellékleteit időszakonként (5 évente ajánlott) felülvizsgálni, tekintettel az erdőgazdálkodás okozta folyamatos - és az elmúlt évek nagyarányú erdőtelepítéseinek - nyomkövetése érdekében.

2. Baranya megye közigazgatási és természeti környezete

2.1. A megye közigazgatási beosztása, földrajzi és gazdasági adatai*

Baranya megye Magyarország legdélebbi megyéje. A Dunántúl déli részén helyezkedik el. Északnyugatról Somogy megye határolja, északról Tolna megye, keletről Bács-Kiskun és a Duna, délről a határ és a Dráva.

Régió:	Dél-Dunántúl
Megyeszékhely:	Pécs
Terület:	4429,60 <u>km²</u>
Népesség:	396 633 fő (2008)
Népsűrűség:	89,5 fő/km ²
Települések száma:	301
Jelentősebb folyók:	Duna, Dráva
Tavak:	Orfűi-tó

Városok

Pécs (156 664)	Komló (26 210)
Mohács (19 035)	Szigetvár (10 940)
Siklós (9964)	Szentlőrinc (7060)
Kozármisleny (5684)	Pécsvárad (4063)
Bóly (3954)	Harkány (3831)
Sásd (3360)	Sellye (2911)
Villány (2517)	

(Népesség szerinti sorrendben, a 2007-es adatok szerint)
Zárójelben a városok lakosság száma.

A megye jelenlegi képének kialakulása

Baranya megye mai határait lényegében az 1950-es megyerendezés során alakították ki. Ekkor a korábbi Somogy megyétől Baranyához került az egykori Szigetvári járás (kivéve a mai Lad és Patosfa községeket), továbbá Felsőszentmárton.

1974. december 31-én Tolna megyéhez csatolták Jágónak, Kaposszekcső és Csikóstóttós községeket, viszont Baranyához került Tolna megyétől Máza. 1996. január 1-jén Dunafalva Baranyából átkerült Bács-Kiskun megyébe.

Baranya településszerkezete leginkább Borsod-Abaúj-Zemplénéhez hasonlít, jellemzők rá a végletek: székhelye régióközpont, egyike az ország öt legnagyobb városának és három legnagyobb agglomerációjának, de a megye településeinek több mint kétharmada 500 lakosnál kisebb lélekszámú apró- vagy törpefalu. A megye lakosságának fele a megyeszékhelyen vagy közvetlen környezetében lakik. A népesség 22%-a ezer főnél kisebb lélekszámú településeken él.

Ipar és bányászat

Évtizedeken át jelentős bányászat folyt a területen, jelenleg ez visszaszorulóban van, helyét a könnyűipar veszi át.

- bőrgyártás
- dohányfeldolgozás
- porcelángyártás
- sörgyártás
- cipőgyártás
- cementgyártás
- elektronikai termékek gyártása
- tejtermékek gyártása

Mezőgazdaság

A sík részeken gabonatermesztés folyik, míg a délre néző dombok és a napsugaras órák magas száma a szőlőtermesztésnek kedveznek. Ezeken a helyeken találhatóak a Mecsekaljai Borvidék és a Villányi Borvidék legértékesebb termőterületei. A baranyai szőlőkultúra a római kor óta folyamatos.

**(Forrás: <http://hu.wikipedia.org/>)*

2.2. A megye természetföldrajzi adottságai*

A megye észak-nyugati része a **Zselic**. A táj NY-i részlete ma is zömmel zárt erdőterület, bükkösökkel és (főleg a domblábon) gyertyános-kocsányos tölgyesekkel, a völgyekben égerligetekkel. A K-i, szárazabb klímájú sávban a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek mellett már számottevő a cseres-tölgyesek aránya is. A dombság lábán nagy területet borítanak az akácok. Az erdőirtások nyomán sok másodlagos gyeppel található a Zselicben.

A **Nyugat-Zselic**ben agyagbemosódásos barna erdőtalajon és barnaföldön nagyrészt természetszerű erdők (bükkösök, tölgyesek és cserések) a tájrészlet jellegzetes faállományai, ahol a hársak „megőrzéses visszaszorítása” a legfontosabb erdőművelési probléma, amit nagyrészt fokozatos felújítógátásokkal oldanak meg. A kultúrerdők közül a legnagyobb területarányal rendelkező akácok általában gyengébb termőhelyeken találhatók. A hasonló termőhelyi és faállomány-viszonyokkal rendelkező **Kelet-Zselic** erdőművelési sajátosságai az előző tájrészletétől alig különböznek.

A megye Tolnával határos északi része a Baranyai-hegyhát és Völgység. A Mecsek árnyékában húzódó Baranyai-hegyhát és Völgység területén az arányok fordítottak, itt fragmentálisan bükkösök is megjelennek. A kultúrerdők közül mindkét tájrészleten az akácok magas részese érdemel figyelmet. Az erdők részaránya a természetes térfoglalásukhoz képest jelentősen lecsökkent, az egykori irtásokon szántók, szőlők és legelők alakultak ki.

A löszön kialakult, általában száraz váz-, közethatású és barna erdőtalajain a legnagyobb területet az akácok foglalják el. A természetszerű állományok közül a cserések és a cseres-tölgyesek a leggyakoribbak. Általában jellemző a (tar-)vágásos üzemmód.

A megye középső részén kelet-nyugati irányban húzódik a **Mecsek**. Változatos geológiai felépítése és szigetszerű helyzete miatt számos erdőtársulás megtalálható a hegységben. Vegetációjának kialakulásában különösen fontos szerepet játszik a kitétség. A tszf. magasság függvényében kialakuló klímaregionális egységek (cseres- és gyertyános tölgyesek, bükkösök) mellett magas az edafikus társulások (mészkedvelő és mészkerülő erdők, szikladomborzatú erdők) térfoglalása is. Az erdőszűkebb vett hegységben alig, lábátán már jelentős mértékben csökkent, főleg a szántók és szőlők javára.

A túlnyomórészt természetszerű faállomány-típusok – bükkösök, elegyes bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és cseres tölgyesek – által borított területeken a természetközeli erdőművelési módszereknek, közöttük a fokozatos felújítógátásoknak nagy hagyományai vannak; néhány éve száralóvágásokat is indítottak. A kultúrerdők közül a legnagyobb területtel rendelkező akácok részaránya sem magas.

A Mecsektől délre a **Baranyai-dombság**ot találjuk. A dombságok uralkodó természetes vegetációtípusa a cseres-tölgyes volt, extraregionálisan gyertyános-tölgyes, sőt bükkös állományokkal. Az edafikus társulások közül a mészkedvelő erdők. Az aktuális erdőszűke alacsony, a táj nagy része agrárterületté alakult, továbbá jelentős a kultúrerdők, főként az akácok térfoglalása.

Az általában szárazabb termőhelyi viszonyokkal rendelkező **Dél-Baranyai-dombság** erdőterületének több mint felét akácok borítják, s nem jelentéktelen az erdei- és feketefenyvesek részaránya sem. Az általában (tar-)vágásos üzemmódban kezelt gyertyános-, vagy cseres-kocsányos tölgyesek alkotják a természetszerű erdők legnagyobb hányadát.

A dombság és a Dráva menti síkság közé ékelődött a **Villányi-hegység**. A szigetszerű hegység nagy részét egykor cseres-tölgyesek és mészkedvelő tölgyesek borították, D-i oldalán bokorerdőkkel és száraz gyepekkel. Az É-i oldalakon szikladomborzatú erdők, illetve extraregionálisan gyertyános-

tölgyesek, sőt bükkösök is megjelennek. A hegylábi lösztakarón az erdőket szőlők és szántók váltották fel, s magas a kultúrerdők (elsősorban akácosok) területaránya is.

A tájrészlet legnagyobb területarányú faállomány-típusai az akácosok. Természetszerű erdőként a barna erdőtalajokon molyhos tölgyes – kocsánytalan tölgyes – cserések és ezüst hársasok jelennek meg, azonban ezeket is inkább a tarvágásos üzemmód jellemzi.

A megye déli része a **Dráva menti síkságon** fekszik. Természetes vegetációját ligeterdők uralták, különösen a keményfás ligeterdők értek el nagy kiterjedést. A lefüződött holtágokban sokféle láperdők, fátlan lápi társulások és mocsarak alakultak ki, az elöntésektől mentes magasabb fekvésekben gyertyános-kocsányos tölgyesek jöttek létre. Az aktuális vegetációban a természetszerű erdők mellett jelentős a kultúrerdők (főleg nemesnyárasok) aránya, az erdők nagy részét pedig szántók és másodlagos gyepek váltották fel.

A kocsányos tölgy természetés optimális feltételeivel rendelkező tájon ezt a lehetőséget eddig nem használták ki teljesen, elég nagy a magyar kőris konszociációk és puhafás kultúrállományok térfoglalása. A szárazabb termőhelyeken leginkább az akácot terjesztették el. Korábban általános volt a tarvágást követő mesterséges erdőfelújítás, napjainkban a kocsányos tölgyesekben már különböző fokozatos felújító vágásokat is alkalmaznak. A védett és fokozottan védett hullámtéri területeken megkezdődött a természetvédelmi célú erdőszerkezet-átalakítás.

**(Forrás: MAGYARORSZÁG ERDÉSZETI TÁJAI, Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 2006)*

2.3. Erdőgazdálkodási viszonyok a megyében

Baranya megye erdőterülete meghaladja a 180 ezer hektárt. A megye erdőszültsége 26,1%. Ez az országos átlagot feletti érték. Az erdőtüzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterületek elsősorban a Mecsek erdőfelújításaiban találhatóak.

2.3.1. Az erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása a megyében

Tulajdonforma	Erdőrészlet (ha)	Egyéb részlet (ha)*	Összesen (ha)	(%)
Állami tulajdon	59.594,61	4.189,88	63.784,49	55,08
Közösségi tulajdon	1.338,42	62,02	1.400,44	1,21
Magán tulajdon	49.462,91	1.149,01	50.611,92	43,71
Mindösszesen	110.395,94	5.400,91	115.796,85	100,00
Kezelt erdőterület	96.468,68	4.762,10	101.230,78	87,42
Kezeletlen erdőterület	13.927,26	638,81	14.566,07	12,58

A táblázat a 2007. december 31-i állapotot mutatja.

*Az egyéb részletek a nyiladékok, utat, csemetekertet és egyéb az erdőgazdálkodás céljait szolgáló területek, amelyeken nem faállomány áll.

A megye erdőterületeinek mintegy 55%-a állami tulajdonban és kezelésben van, a fennmaradó területet a közösségi és a magán szektorba tartozó erdőtulajdonosok kezelik.

Az állami tulajdonú erdőterületek 92%-át egy nagy erdőgazdaság (Zalaerdő Zrt.) kezeli. Kisebb állami erdőterületet a Duna-Dráva Nemzeti Park és a Vízügyi szervezetek kezelnek még. Honvédségi erdőterület is található a megyében, a kezelt terület nem jelentős nagyságú, mindössze 120 hektárt tesz ki.

A közösségi tulajdonú (önkormányzat, egyház, alapítvány, stb.) erdőterület nagysága az 1%-ot éppen meghaladja, valamivel több, mint 1400 hektárt tesz ki.

A megye erdőterületének 44%-a van magántulajdonosok kezében. Ezeket az erdőterületeket főként magánszemélyek és erdőbirtokossági társulatok és gazdasági társaságok kezelik. Magánterületeken jelentős a gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága is. A 13,4 ezer hektár kezeletlen erdő esetén tűzveszély forrást jelenthet.

A megye erdőterületeinek 87%-án tart nyilván erdőgazdálkodót az erdészeti hatóság. A tartamos és szakszerű erdőgazdálkodás megkövetelésére ezeken az erdőterületeken van lehetősége az erdészeti hatóságnak. A gazdálkodó nélküli erdőterületek nagysága sem elhanyagolható. A kezeletlen erdőterületek 92%-a magántulajdonban van.

2.3.2. Erdőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtüzvédellel

A megye területén az elmúlt években jelentősen növekedett az erdőtelepítési kedv. Éves szinten 1500-1700 hektár új erdő telepítése várható a 2013-ig tartó támogatási időszakban.

Az első kivitelű erdőtelepítések gyakorlatilag a nem állami szektorba tartozó magánterületeken történt, mivel az erdőgazdasági Zrt-k kezelésében lévő termőföldeken már igen kevés az erdőtelepítésre alkalmas terület. A nemzeti park igazgatóságnak gyakorlatilag nincs erdőtelepítésre felhasználható területe.

Az erdőtelepítések zöme gazdasági céllal létesített faanyagtermelést szolgáló erdő, hiszen a magántulajdonban lévő területeken a tulajdonos alapvető érdeke ez. A létesített erdők főként tölgy, cser, akác állománnyal valósultak meg, mivel a termőhelyi adottságok elsősorban ezen állományoknak felelnek meg. A fenyők, mint leginkább tűzveszélyes fajok ma már elég kis mértékben a telepítések során.

Ezek az újonnan ültetett állományok az ültetési hálózathoz és a közép- és időskorban várható faállomány szerkezet alapján kevésbé tűzveszélyesek. A telepítések Uniós támogatási források igénybevételeivel létesülnek, melyekhez szigorú kifizetési feltételek járulnak. Ezek miatt, illetve az erdősítés megmaradása és megfelelő fejlődése érdekében intenzív ápolás szükséges, mely kézi, illetve gépi gyommentesítést jelent. Ennek következtében viszonylag kevesebb éghető biomassza halmozódik fel. Tűzveszélyességi szempontból inkább az őszi időszak lehet veszélyes, amikor a száradó levelek lehullnak, vagy még a fán maradnak.

Az erdőtelepítésekben az ápolások elmaradása esetén könnyen felhalmozódhat annyi száraz vékony gally és elszáradt lágyszárú növényi rész, hogy gondatlan vagy szándékos tűzgyújtás esetén jelentős tűzkárral lehet számolni.

Az évente elvégzett erdőtelepítések miatt éves szinten átlagban 4200 hektár folyamatban lévő telepítés van, ahol hosszabb száraz nyári időszakban megnő az erdőtűz veszélye. A tűzveszélyt növelheti a telepítések esetében az is, ha az ápolási munkákat nem vagy nem időben végzik el a gazdálkodók. Az ápolások gépi talajápolás, valamint törzsápolás, tuskósarj leverés formájában történnek elsősorban.

Az erdőgazdálkodási tevékenység másik fontos eleme a törvényben szabályozott kötelezettségeken alapuló **erdőfelújítási** tevékenység. Éves szinten a megyében 1000-1200 hektár erdőfelújítási kötelezettség keletkezik a fakitermelésekből adódóan. A szakszerű erdőfelújítás rendkívül munkaigényes és költséges tevékenység. Az éves szinten átlagosan 8500 hektár erdőterület áll felújítás alatt, amely egyes esetekben erdőtűzveszélyt is hordozhat magában az ápolások elmaradása esetén.

Itt kell megemlíteni azt, hogy az erdőtörvény szerint a felújítást legkésőbb a fakitermelést követő második évben kell megkezdeni. Ebből kifolyólag előfordulhat, hogy 1-2 nyáron át parlagon hever a vágásterület. Ettől még jogi értelemben erdőnek kell tekinteni ezeket a területeket, függetlenül attól, hogy átmenetileg faállomány nem található rajtuk.

Az állami erdőgazdaságok általában kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy a letermelt faállományok helyén azonnal megkezdődik az erdőfelújítási munka. A felújítás alatt álló területek mintegy felén az erdőgazdaságok végzik a felújítást. A magán szektorban jelentős csúszások is előfordulnak, így évekig is parlagon állhatnak kisebb-nagyobb erdőfoltok.

A károsítások közül a megyében a vadkár okoz károkat, az erdőtűz nem jelent különösebb veszélyt a megyében. Az elégett erdőállományokból a faanyag letermelése a tűz után azonnali feladat, mert a másodlagos károsítók tömeges megjelenése (pl.: szű) az amúgy határ-termőhelyeken élő tűzkárral nem érintett erdőkben óriási károkat okozhat. Az értékesíthetőség szempontjából is fontos a faanyag mielőbbi kitermelése, mert az elhalt faanyag műszaki paraméterei fokozatosan romlanak, a későbbi erdőfelújítások jelentős költségigényének enyhítésére a letermelt faanyag értékesítése jelentheti a legköltséghatékonyabb megoldást.

Az erdőtűzekhez szorosan kapcsolódó abiotikus károsítás az aszály, amely főként a fiatalabb állományokban jelentkezik, de szélsőséges esetben az idősebb állományokat is megviseli.

Az utóbbi években jelentős veszélyforrássá váltak az illegális fakitermelések után maradó üres vágásterületek, illetve az, ha tűzgyújtással próbálják eltüntetni a nyomokat. A rendőrség, az ügyészség és az erdészeti hatóság komoly erőfeszítéseket tett az elmúlt időszakban az illegális kitermelések visszaszorítására, de sajnos még évekig erdőtűzveszélyt jelentő tényező maradhat ez is.

2.3.3.Mezőgazdálkodási tevékenység kapcsolata az erdőtűzvédelemmel

A statisztikák alapján elmondható, hogy az erdőtűzek nagy része a mezőgazdasági területeken gyújtott vagy gondatlanságból keletkező tüzekből alakul ki.

A térség mezőgazdálkodása gép, eszköz és kézimunka igényes. A gyengébb műszaki állapotú traktorok és egyéb mezőgazdasági gépek tűzveszélyesek lehetnek. Egy-egy ilyen jármű kipufogójából kipattanó szikra erdőterületet, vagy gyepet gyújthat fel. De a kézimunkát végzők gondatlansága is jelentős tűzveszélyt okoz. A koratavaszi szárazabb periódusban a venyige- és nyesedékhalmok égetése már eddig is sok gyep és kisebb-nagyobb erdőtűzet okozott.

2.3.4.Jelentős erdőgazdálkodók a megyében

A mellékletben található az erdőtűzvédelmi terv készítésére kötelezett gazdálkodók köre. A gazdálkodók által benyújtott tervekben megtalálható a gazdálkodó által kezelt erdőterület, valamint a veszélyeztetett terület nagysága. Tűz esetére a riasztási terv, illetve azoknak az eszközöknek, szerszámoknak a listája, amelyek bevethetők.

Legnagyobb gazdálkodó a megyében az állami területeket kezelő Mecseki Erdészeti Zrt. Ez szerveztségéből adódóan könnyen elérhető, és nagy erőket tud mozgósítani rövid időn belül. Ezen kívül vannak nagy magángazdálkodók, illetve magán kézen lévő gazdasági társaságok, akik szintén jelentős segítséget tudnak felvonultatni szükség esetén, de az erdőterületek többségére nem ez a jellemző. Nagyon sok a kis területen működő erdőgazdálkodó, akinek gyors, telefonos elérhetősége nem ismert, illetve a tőle elvárható segítségnyújtás mértéke minimális. E tekintetben nagyon változatos a kép, vannak olyan nagy összefüggő erdőterületek, ahol néhány könnyen elérhető nagy gazdálkodó van, vannak olyan területek, ahol gazdálkodás szempontjából elaprózott kis területen működő nehezen elérhető kiscgazdálkodó működik. A gazdálkodási szempontból rendezetlen területek mértéke sem elhanyagolható. Itt a tulajdonosok személye kizárólag az ingatlan-nyilvántartási adatokból deríthető ki.

2.3.5. Az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása községhatáronként

Erdőtűzvédelmi szempontból veszélyeztetett erdőterület nagysága mintegy 21 ezer hektár. A tűzveszélyes erdőterület 39%-án elegyes és elegyetlen erdei fenyvesek állományok állnak. A legnagyobb kiterjedésű fenyő állományok Hosszúhetény, Mecseknádasd, Orfű községhatárokonban találhatók. A mellékletben településenkénti bontásban megtalálható az erdőterületek tűzveszélyességi besorolása.

A megye erdőterületének 7%-a erősen, 11%-a közepesen tűzveszélyes kategóriába van sorolva. Az összes veszélyeztetett terület mintegy 21 ezer ha, ami a megye erdőterületének 19%-a.

Az erdőtűzveszélyességi besorolást az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatóság készíti el az Erdőállomány Adattárban található erdőrésztetek fafajSOROS adatai alapján, az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben részletezett módon. Az erdőrésztetek tűzveszélyességi indexe az erdőgazdálkodók üzemtervében, az erdőrésztet lapokon kerül feltüntetésre. A gazdálkodó, amennyiben nem ért egyet az erdőterületének tűzvédelmi besorolásával, kérelmezheti azok átsorolását az erdőterület szerint illetékes MGSZH Erdészeti Igazgatóságon. A tűzveszélyességi besorolás évente egyszer kerül frissítésre, illetve a 10 éves erdőtervezési ciklus indulásakor. A gazdálkodói kérelemre átsorolt erdőrésztet tűzveszélyességi szintje az üzemtervezésig nem változik.

Az erdőterület szerinti illetékes erdőfelügyelőségen a gazdálkodó listát kérhet az erdőrésztetei tűzvédelmi besorolásáról.

Az erdőrésztetek besorolása alapján az MGSZH Erdészeti Igazgatóság készíti el a tervkészítésre kötelezett gazdálkodók listáját. A listát közzéteszi, illetve értesíti a gazdálkodókat ezen kötelezettségükről. A tűzvédelmi tervek elkészítésében mind az erdészeti, mind a tűzvédelmi hatóság segítséget nyújt, illetve mintatervek is rendelkezésre állnak.

A mellékletben található megyei átnézetű térkép szolgáltat információkat a megye erdőterületeinek tűzvédelmi besorolásáról, illetve egy község szintű kimutatás is készült.

2.3.6. Az erdőterületek kimutatása az erdőtest jellege szerint

Erdőtest jellege		részlet	
		hektár	db
1. Erdőség	(1000 ha felett)	53.820,21	10.401
2. Nagy erdő	(300,1 - 1000 ha)	13.775,34	3.388
3. Közepes erdő	(30,1 - 300 ha)	24.116,73	7.098
4. Kis erdő	(0,5 - 30 ha)	18.573,80	8.065
5. Erdőfolt*	(0,15 - 0,49 ha)		
6. Erdősáv*		647,76	465
Erdőrészletek összesen		110.933,84	29.417
Egyéb részletek		5.256,31	5.587
Mindösszesen		116.190,15	35.004

2009. 03.22-i állapot

2.3.7. Az erdőterületek korosztály viszonyai

A megye területén az idős erdők (50 év feletti) a jellemzőek.

Állományalkotó fafajok cser (9,2%), akác (11,7%), bükk (%8,4), tölgyek (31,3%), egyéb kemény lomb (12,4%), egyéb lágy lomb (8,3%) és a fenyők (3,9%).

A fenyők közül az erdei fenyő (2,9%) és a fekete fenyő (1%) található meg döntő többségben.

A tervszerű erdőgazdálkodási munkák során, az erdőfelújítási munkák megkezdéséig (max. 2 év) egy-egy terület üresen áll. Ezek területe 190 ha, amely átlagosnak számít és tűzveszélyt is csak akkor jelentenek, ha az erdőtörvény által a fakitermeléstől számított 2 éven túl is üresen maradnak. Az engedélyezett 2 évnél hosszabb idő alatt tud csak felhalmozódni egy-egy vágásterületen nagyobb mennyiségű, már tűzveszélyt jelentő biomassza. Az ilyen területek nagysága mindössze mintegy 110 hektár.

A megyében található faállományok 60%-a hosszú vágáskorú erdő, ami azt jelenti 100-120 éves korban kerül csak levágásra, vagy még akkor sem.. A közepes vágáskorú (60-70 éves korban levágható) erdők aránya pedig 12%. Rövid vágásfordulóval az erdőállományok 23%-át kezelik.

A hosszú vágáskorokból adódóan a megye területén éves szinten viszonylag kevés a vágásterület és a felújítás alatt álló erdő. A felújítások kb. 60%-át mesterséges úton végzik.

A korosztály tábla alapján megállapítható, hogy a tűzveszélyes fenyők legnagyobb területtel a 20-50 éves korosztályokban található, tehát még jó néhány évtizeden keresztül marad a térségben, de területeik valószínűleg lényegesen nem fog nőni.

Fatermelési és különleges rendeltetés összesen
Erdőadattár 2007.12.31-i állapot

Területek megoszlása faállománytípusok szerint a korosztályokban (ha-ban)

Megye: BARANYA MEGYE

4 Mindösszesen

Faállománytípus	K o r o s z t á l y o k											Összesen
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	100-	
BÜKKÖS	896,43	703,37	479,96	274,08	333,39	574,14	878,21	907,08	765,29	1.123,67	2.015,52	8.951,14
GY-TÖLGYES	1.219,75	1.368,72	1.766,27	1.297,55	731,67	588,37	1.566,59	1.722,09	1.602,93	770,00	863,55	13.497,49
KT-TÖLGYES	1.442,23	825,80	542,35	564,90	539,82	384,06	769,98	917,82	722,60	732,82	1.433,28	8.875,66
KS-TÖLGYES	2.755,23	1.597,87	1.110,72	685,41	882,29	1.274,51	703,16	704,99	348,85	328,28	329,78	10.721,09
CSERES	648,51	911,80	897,91	950,57	765,61	832,97	1.384,15	1.406,60	848,74	384,97	696,87	9.728,70
AKÁCOS	6.569,27	6.671,33	5.856,68	2.384,65	1.771,15	647,28	127,43	24,81	18,14	2,50	1,09	24.074,33
EK-LOMBOS	715,99	902,74	1.724,32	1.747,87	1.345,22	1.991,81	1.796,09	1.420,93	660,68	462,29	375,34	13.143,28
N-NYÁRAS	403,87	514,25	384,88	162,92	178,52	25,81	4,01					1.674,26
H-NYÁRAS	364,53	318,37	518,56	281,28	162,56	69,36	44,84	0,24	4,54	0,91		1.765,19
EL-LOMBOS	245,86	690,42	2.248,42	2.045,46	1.165,45	689,01	754,98	471,27	197,15	149,56	104,17	8.761,75
ERDIFENYVES	21,38	72,32	506,60	1.506,18	741,95	221,29	11,64	0,86		0,53	1,45	3.084,20
FEKETE FENYVES	4,51	55,62	137,40	114,98	202,33	454,92	12,15	12,48	20,89	19,30	14,47	1.049,05
LUCFENYVES	0,15	18,57	55,64	40,96	7,91	0,60	0,85					124,68
EGYÉB FENYVES		2,16	7,02	17,60	22,31	2,49						51,58
ÖSSZESEN	15.287,71	14.653,34	16.236,73	12.074,41	8.850,18	7.756,62	8.054,08	7.589,17	5.189,81	3.974,83	5.835,52	105.502,40
<i>ebből</i>												
RÖVID VKOR	6.652,23	7.427,42	7.002,86	2.777,46	1.568,72	279,48	12,03	1,78				25.721,98
KÖZÉP VKOR	1.456,02	1.244,14	2.847,43	3.435,70	2.529,21	1.767,17	476,05	89,92	20,35			13.865,99
HOSSZÚ VKOR	7.179,46	5.981,78	6.386,44	5.861,25	4.752,25	5.709,97	7.566,00	7.497,47	5.169,46	3.974,83	5.835,52	65.914,43
										Pótlás alatt+üres:		4.893,54
										Mindösszesen:		110.395,94

Adatszolgáltató: MgSzH Központ, Erdészeti Igazgatóság

2007. december 31. állapot

2.4. A Duna-Dráva Nemzeti Park kezelésében lévő természetvédelmi területek

A megyében a nemzeti park működési területén is nagy területet foglalnak el az erdők. A víz által befolyásolt jellemző értékes erdőtípusok az égerlápok, puhafás- és keményfás ligeterdők, domb és hegyvidéki területeken az illír jellegű gyertyános-tölgyesek és bükkösök. A szántóföldi gazdálkodás térfigyelése miatt ma már csak hírmondóban akad kisebb homoki tölgyes és lösztölgyes erdőfolt.

A gyepek, bár területük jóval kisebb mint az erdőké, szintén számos természetvédelmi érték hordozói. A síkvidékek mocsárrétei és nedves gyepei, a foltokban megmaradt löszpuszta maradványok, valamint a belső-somogyi és mezőföldi homoki gyepek képviselő mind megtalálhatóak a védett területek hálózatában.

Vizes és vízi élőhelyek egyrészt a két folyó mostani és hajdani árterületén, másrészt a dombvidéki tájak völgytalpjain, illetve a homokvidékek mélyebben fekvő területein jöttek létre valamikor a mainál nagyobb kiterjedésben, ám a klimatikus változások és még inkább az emberi beavatkozások következtében kiterjedésük folyamatosan csökken. A két nagy folyó, a Duna és a Dráva mellékágai és holtágai, a dombvidékek elmoszarosodó völgytapjai és mesterségesen kialakított halastórendszerei, a Belső-Somogyra jellemző homokhátak közötti lápok, égerlápok, zombékosok mind megtalálhatóak régióinkban.

A természetben a tűz nem rendkívüli jelenség. A természetes bolygatás egyik módja. A természetes gyepek a tűz károsító hatását általában átvészelik. A gyepevegetációnak abban az állapotában, mikor könnyen ég, a földfeletti részei elszáradtak. Jelentősebb kárt a gyepekben abban esetben okozhat a tűz, ha a növények magvai is megsemmisülnek.

A tűzoltás során a védett természeti területekben, a védett természeti értékekben, illetve az élővilágban komoly károk, adott esetben pótolhatatlan veszteségek keletkezhetnek a védekezési beavatkozások során, amennyiben nem elég körültekintően határozza meg az eszközeit és módszereit a védekezés vezetője. Tűzoltás során leggyakoribb kár a gyepefelületek taposása és a tűzpászták kialakítása során keletkezik. A taposott és a tárcsázott, szántott sokszor dózerolt, tehát mesterséges bolygatást elszenvedő nyílt talajfelületeken a természeti értékek sérülnek, illetve semmisülnek.

Gyakran előfordul, hogy az erdőterületek széle nem a birtokhatáron húzódik hanem az avval szomszédos védett természeti területen. Ennek következtében a tűzoltáskor kialakításra kerülő tűzpászták sem az erdőterületen húzódik. Ezért nagyon fontos jövőbeni feladat a védett természeti területek határának a szomszédos területek gazdálkodóival közösen történő kimérése és jól látható jelölése. Ez különös fontossággal bír a tűz megelőzési tevékenység keretében ezután kialakításra kerülő tűzpászták esetében.

A leggyakoribb adventív, terjedésükben invazív növények, melyek a mesterségesen bolygatott területeken tömegével jelennek meg és időlegesen kiszoríthatják a természetes vegetáció elemeit: a betyárkóró (*Erigeron canadensis*), a parlagfű (*Ambrosia elatior*), a szerbtövis (*Xanthium spinosum*), a selyemkóró (*Asclepias siriaca*) és az átoktüske (*Cenchrus incertus*). Ezek a növények a bolygatott területekről a nem bolygatott területekre is áthúzódhatnak, és itt kiszoríthatják a természetes vegetációt.

Az egyes védett természeti területeken a mozgásokat, a különböző tevékenységeket, így a tűz elleni védekezést és a tűzoltás körülményeit is az adott védett természeti területre készített természetvédelmi kezelési terv részletesen tartalmazza. Így a tűzoltás során követendő részletes szabályok ezekben a tervekben találhatóak.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő, Baranya megyében található védett természeti területek. A védett területek térképe a 6/C. számú mellékletben található.

A nemzeti park területe a megyében 13066 ha. Tájvédelmi körzet 9992 ha, a védett természeti területek területe pedig 1640 ha-t tesz ki.

Tájvédelmi körzetek a megyében:

- Kelet Mecsek TK
- Zselici TK

Természetvédelmi területek a megyében:

- Abaligeti barlang felszíne
- Bükkhát erdőrezervátum
- Dunaszekcsői Lőszfal TT
- Dávodi Földvári tó TT
- Melegmány-völgy TT
- Nagy-mező, Arany-hegy
- Szársomlyó
- Szentegáti erdő

2.5. A megye erdőállományainak erdőtűz-veszélyességi besorolása

Erdőtűz-veszélyességi besorolás	Besorolási kategóriák	Besorolás kód az adattárban	Terület (ha)
Nagymértékben tűzveszélyes faállományok	Elegyetlen erdei és fekete fenyő	11	1.875,48
	Elegyes erdei és fekete fenyő	12	2.416,12
	Boróka állományok	13	--
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter alatt	14	4.291,21
	Erősen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	15	--
	Összesen:		8.582,81
Közepes mértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb fenyves fiatalosok 5 méter alatt	21	3,00
	Lombos veszélyeztetett állományok 5 méter felett	22	13.046,93
	3 évnél régebbi üres vágásterület	23	110,44
	Közepesen tűzveszélyes kategóriába átsorolt	25	--
	Összesen:		13.160,37
Kismértékben tűzveszélyes faállományok	Egyéb részletek	31	5.098,13
	Vízfelületek, vízfolyások	32	299,74
	Kismértékben tűzveszélyes faállományok	33	88.667,98
	Összesen:		94.065,85
A megye erdőterületei összesen:			115.809,03

2008.augusztus 1-i állapot szerint

A nagymértékben és közepes mértékben tűzveszélyes faállományok erdőtűz ökológiai tulajdonságait az alábbiakban foglaltuk össze.

2.5.1. Elegyetlen erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezen állományokban elsősorban a nyári aszályos, száraz periódusban alakulnak ki erdőtűzek. A gyenge sokszor szélsőséges termőhelyek vízháztartás viszonyai is kedvezőtlenek így az állományokban található holt-biomassza könnyen eléri a tűzveszély szempontjából kritikus nedvességtartalmat. A tavaszi tüzek előfordulása a nagy elő-biomassza arány miatt nem jellemző ebben az állománytípusban. A biomassa vertikális és horizontális eloszlása tűzterjedés szempontjából rendkívül kedvezőtlen, termőhelyi okok miatt a fák gyakran földig ágasak, az állományokra a sűrű koronaszervezet jellemző. Ennek következtében a koronatűz kialakulásának veszélye nagy.

Az elegyetlen erdei és fekete fenyves fiatalos állományokban szinte mindenesetben koronatűzzel/teljes tűzzel kell számolni.

2.5.2. Elegyes erdei fenyő és fekete fenyő állományok

Ezek az állománytípusok különböző tulajdonságokkal rendelkeznek attól függően, hogy a fenyő állományalkotó fajoként legalább 50%-os elegyarányban van –e jelen vagy csak elegyfaalkotóként 10-30 százalékban.

Ha a fenyő elegyaránya az 50 –60 százalékot meghaladja, számolni kell a koronatűz kialakulásának veszélyével. Ha a fenyő elegyaránya ennél kisebb, elsősorban egyes fák koronájába szalad fel a tűz ez azonban nem terjed tovább a koronaszintben. Ez a „fáklyának” nevezett jelenség röptűzek forrása lehet, ezzel veszélyeztetve a szélirányban fekvő állományokat. Csoportos elegyítés esetén természetesen alacsonyabb elegyaránynál is kialakulhatnak koronatűzek.

Mivel a Pinus fajok tűje főleg kedvezőtlen vízháztartású területeken lassan bomlik le, jelentős vastagságú avar-tülevélszint alakulhat ki ezen állományok alatt. Ha ez a biomassza réteg elsősorban aszályos nyarakon kiszárad és meggyullad, a felszíni tűz intenzitása és lángmagassága jelentős lehet.

2.5.3. Lombos fiatalosok 5 méteres magasság alatt

Először is fontos megjegyezni hogy az 5 méteres magasság lombos fiatalosok tekintetében azért kategorizáló tényező, mert eddig a magasság nagy a koronatűz/teljes tűz kialakulásának veszélye. Az erdősítésekben, felújításokban elsősorban a tavaszi tüzek jellemzőek, melynek a legfőbb oka az hogy ilyenkor a vegetáció még nem zöldült ki, de számos fafajnál a tavalyi száraz levelek még a fákon vannak. Tűzterjedési szempontból azonban legalább ilyen jelentős a fiatalosokban tavasszal található elszáradt lágyszárú biomassza, amely akár csapadék után is 1-10 óra alatt éghető állapotba képes kerülni.

Az 5 méteres magasságot elérve a fiatalosok általában már olyan mértékben záródtak hogy a lágyszárú növényzet mennyisége nagymértékben lecsökken.

A lombos fiatalosokban a jelentős mennyiségű könnyű biomassza miatt a tűz gyorsan terjed, intenzitása közepes.

2.5.4. Idősebb lombos állományok

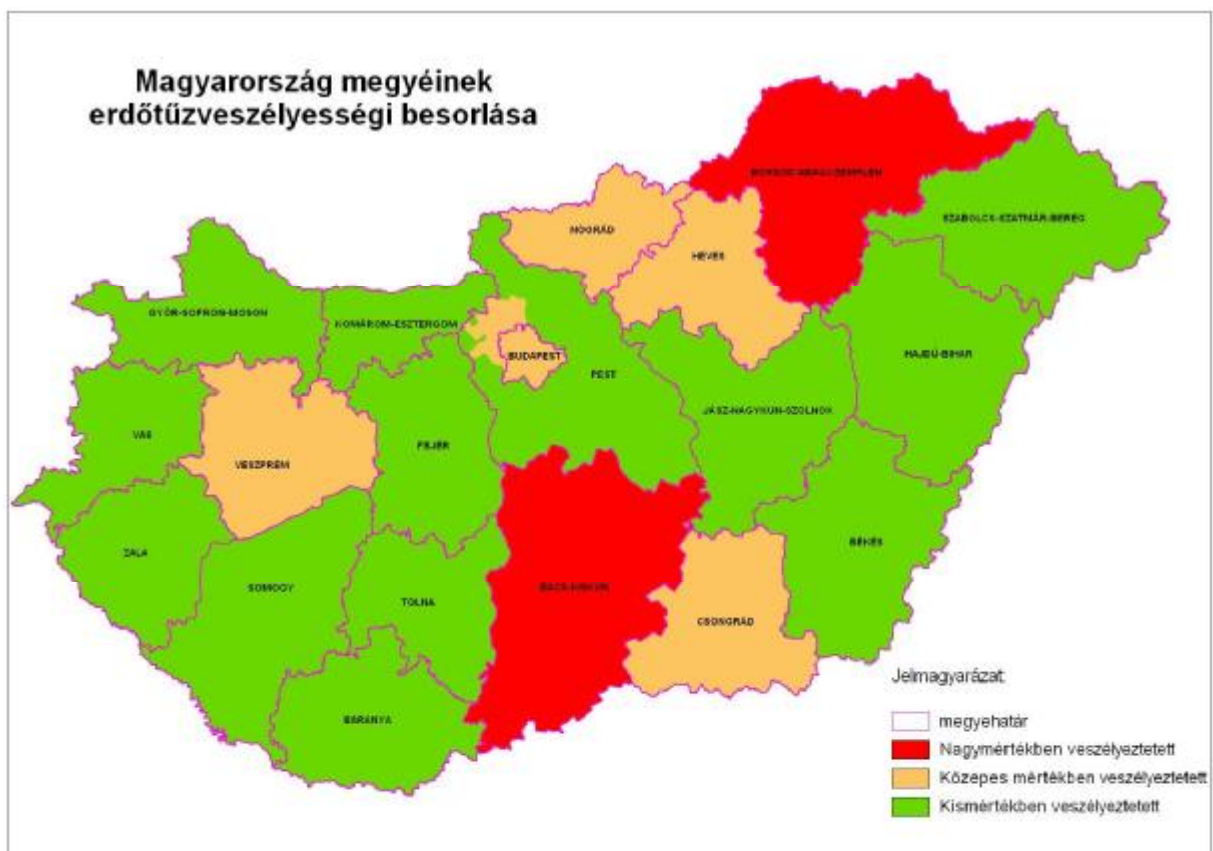
Idősebb lombos állományokban elsősorban a nyári, aszályos hónapokban jellemzőek az avartüzek, melyek intenzitása és terjedési sebessége alacsony, a faállományban okozott kár általában csekély, mégis jelentős oltási költségek merülhetnek fel.

2.6. A megye erdőtűz-veszélyességi besorolása

A TANÁCS 1992. július 23-i 2158/92/EGK rendelete a Közösség erdeinek tűzvédelméről kimondja, hogy a tagállamok erdőterületeit erdőtűz-veszélyeztetettségi osztályokba kell sorolni, legalább NUTSIII. Szinten. Ez Magyarországon a megyei szintet jelenti.

Az erősen és közepesen veszélyeztetett megyék tűzvédelmi terveinek tartalmi követelményeit a fenti rendelet írja elő. A hatályos ÖM rendelet szintén részletezi ezeket.

Baranya megye az erdőtűz statisztika, a szocio-ökonómiai elemzések és az erdőállomány adattár alapján képzett erdőtűz-veszélyeztetettségi index figyelembevételével az ország **kismértékben tűzveszélyes** erdőterületei közé tartozik!

3. Erdőtüzek a megye területén

3.1. Az erdőtüzek fő okai és az okok elemzése

Baranya megyében a természetes tűz okok gyakorlatilag nem játszanak szerepet. A tüzek túlnyomó része emberi gondatlanság következtében keletkezik. Gondatlanság közül elsősorban a dohányzás, a tarlóégetés illetve erdőterületen vagy erdővel szomszédos területen végzett gondatlan munkavégzés jellemző. Szándékos gyújtogatás sporadikus jelenség, amely sajnos számos esetben nehezen felderíthető, illetve bizonyítható.

4. Erdőtüzek megelőzése

4.1. Jogforrások

Az erdőtüzek nemzeti szabályozása a jogforrások együttes értelmezésével ismerhető meg.

1. 2009. évi XXXVII. törvény Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
2. A tűz elleni védekezésről, és műszaki mentésről, 1996/XXXI. tv.
3. Az erdők tűz elleni védelméről, 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet
4. 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

4.2. Tűzgyújtásra vonatkozó tűzvédelmi előírások

A szabadtéren történő tűzgyújtás (avar, száraz fű és gaz égetés, vágástéri hulladék égetés stb.) alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységnek minősül, amit a tüzesetek megelőzése érdekében az OTSZ az alábbiak szerint szabályoz.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján szabad végezni (lásd melléklet). A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata. Amennyiben az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet végző személy azt saját tulajdonában lévő létesítményben, épületben, szabadtéren folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint - a helyi sajátosságoknak megfelelő - tűzvédelmi előírásokkal köteles kiegészíteni.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmaznia kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és - tűzvédelmi szakvizsgálóhoz kötött munkakör esetében - a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkát elrendelő az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani. A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkavégző a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból köteles átvizsgálni, és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat.

A szabadban tüzet gyújtani, tüzelőberendezést használni csak úgy szabad, hogy az a környezetre tűz- vagy robbanásveszélyt ne jelenthessen, kiemelt figyelmet kell fordítani az időjárási viszonyokra (széles időben nem szabad szabadtéren tüzet gyújtani az erdőben illetve annak környezetében). Tűzgyújtás előtt mindig tájékozódni kell, hogy van-e érvényben tűzgyújtási tilalom, továbbá a vonatkozó jogszabályok illetve helyi rendeletek megengedik-e az adott területen a tűzgyújtást.

A szabadban a tüzet és az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad. Veszély esetén, vagy ha arra szükség nincs, a tüzet azonnal el kell oltani.

Szabadban a tüzelés, a tüzelőberendezés használatának helyszínén olyan eszközöket, illetőleg felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, illetőleg a tűz eloltható.

Az égetést végző személyeknél mindig legyen legalább egy tűzjelzésre használható telefon.

4.3. -Javasolt erdőtűzmegelőzési intézkedések

4.3.1. Tűzpászták

A tüzesetek megelőzése

4/2008 ÖM (VIII.1.) 6. §

(3) Erdősítéskor a tűzpásztára nem szabad fát telepíteni (magot vetni, csemetét ültetni). A tűzpászta minimálisan 3 méter széles, minden éghető anyagtól mentes, talajjal fedett terület, melynek folyamatos karbantartásáról, azaz gyom- és egyéb éghető anyag mentes állapotban tartásáról a gazdálkodó köteles gondoskodni. Tűzpászta létesítéshez és fenntartáshoz külön jogszabályban meghatározott szabályok szerint támogatás igényelhető.

A tűzpásztát vagy a tűzpászta rendszert rendszerint hagyományos módszerekkel (szántás) alakíthatjuk ki. Azonban szóba jöhetnek természetes objektumok, képződmények is, amelyek tűzpásztaként szolgálhatnak. Ilyen lehet egy növény mentes, kopár terület, egy közút vagy egy erdei út. A természetes terepvonalak, létesítmények főként tűzoltáskor jöhetnek szóba, mint tűzpászta.

A tűzpászták megfelelő tervezésével és kivitelezésével hatékonyabbá tehetjük a tűzoltás, illetve a tűz terjedését lassíthatjuk (vagy meg is állíthatjuk). A tűzpászta hálózat sűrítésével pedig csökkenthető a leégett terület nagysága.

A tűzpászta megfelelő méreteinek kialakításához a jogszabályok (erdők tűzvédelmét előíró és támogatási rendelet) csak a szélesség minimális méretét adja meg. minden esetben a tűzvédelmi tevékenységek végrehajtásáért felelős erdőgazdálkodónak vagy tulajdonosnak (vagy a tűzoltás vezetőnek) kell eldöntenie, milyen méretű tűzpásztát alkalmaz.

A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított általában 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpászta rendszert folyamatosan karbantartott tűzpászta rendszer kialakítása ajánlott és szükséges.

A gazdálkodó védelmi tervében a tűzpásztákat fel kell tüntetni, lehetőség szerint vastag piros vonallal (vagy egyéb jól látható módon) a térképen is.

A modern vegetációtűz menedzsment az utóbbi időben az ellenőrzött égetést, mint hatékony és olcsó erdőtűz megelőzési tevékenységet említi. Az erdők tűzvédelmét szabályzó 4/2008. (VIII.1.) ÖM rendelet is ismeri ezt a fogalmat, tehát a jövőben a hazai erdőtűz védelemben is meghonosodhat.

Tűzveszélyes üzemi tevékenység

4/2008 ÖM (VIII.1.) 9. §

(8) Indokolt esetben a vágástéri hulladék összegyűjtés nélküli elégetésére, tűzpászta tisztántartására ellenőrzött tüzet is alkalmazhat az erdőgazdálkodó. Az ellenőrzött tűz olyan folyamatosan kontrolált viszonyok között égő tűz, melynek célja a biotermék mennyiségének csökkentése a területen.

(9) Az ellenőrzött tűz tervezett alkalmazását a gazdálkodó köteles bejelenteni a területileg illetékes tűzoltóságnak, s az érintett területet bemutató térkép mellékletet valamint az alkalmazandó égetési technikák leírását és a tűzbiztosításához rendelkezésre álló saját eszközeinek listáját részükre átadni.

(10) Az ellenőrzött égetés irányítását legalább tűzoltó alaptanfolyami végzettséggel rendelkező személy végezheti az egyéb jogszabályban meghatározottak szerint.

(11) Természetvédelmi területen ellenőrzött égetés csak a természetvédelmi területekre vonatkozó jogszabályok betartása mellett, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető.

4.3.2. Fafaj megválasztás, ültetés

Az elmúlt években az erdőtelepítések tervezésénél egyik fő szempont az őshonos, a termőhelynek megfelelő fafajok ültetése. Emiatt az alföldi régióban is lecsökkent a fenyő fafajok aránya az I. kivitelezésű erdőtelepítésekben. Az Alföldön előfordulnak olyan területek, ahol a gyenge termőhelyi adottságok miatt továbbra is a fenyőket fogják előnyben részesíteni, mind az erdőtelepítésekben, mind az erdőfelújításokban. A megye erdőterületeinek több, mint 30%-a ma is fenyő, így az elkövetkezendő évtizedekben is számolni kell a fenyvesekkel, mint kiemelt erdőtűz veszélyforrással, de várhatóan terület inkább csökkenni fog.

A fenyő erdősítésekben a sorközök ápolásával jelentősen csökkenthető a tűzveszély. A közép- és idős-korú állományokban pedig a megfelelő időben végrehajtott faállomány szerkezet alakító tisztítások és gyérítések szakszerű végrehajtásával, illetve a nagyobb mennyiségű holt fenyő anyag eltávolításával csökkenthetjük egy esetleges erdőtűz terjedésének esélyét. A holt fenyő anyag eltávolítása egyben erdővédelmi tevékenység is.

Nagyobb fenyő erdőtömbök szélén, illetve a tömbön belül ajánlott 10-20 méter széles lombos fákból álló „tűzpásztát” ültetni. Az Alföldön erre a hazai nyárok alkalmasak leginkább. Kettős szerepe van ezeknek a lombos erdősávoknak. Lazább és a fenyőkétől eltérő faállomány szerkezetük miatt átláthatóbbá teszik a nagy fenyő tömbök térbeli rendjét, továbbá tűz esetén a fenyő állományban a koronában haladó tüzet a laza lombosított fák a földre viszik, ahol a tűz lassítható vagy el is oltható.

4.3.3. Víznyerőhelyek tűzoltáshoz, tavak

A tűzoltásnál elengedhetetlen az oltóvíz gyors és megfelelő mennyiségű pótlása. A vízutánpótlás biztosítására több lehetőség is rendelkezésre áll.

- Víznyerőhelyek létesítése a tűzveszélyes erdőtömbökben
- A lakott területeken található tűzcsapok használata
- Nagyobb tároló kapacitással rendelkező természetes vagy mesterséges tavakból engedély alapján történő vízvétel

A mellékletben a megye területén minden szóba jöhető víztároló objektumról egy adatlap található. Az adatlapok karbantartása folyamatos feladat, tekintettel arra, hogy az oltásnál logisztikai előnyt jelent a pontos hely és a kivehető vízmennyiség ismerete.

A térképi mellékleten a víztározók, tavak feltüntetésre kerülnek.

A legbiztonságosabb mód az oltóvíz biztosítására, hogy a tűzveszélyes erdőtömbökben, megfelelő hálózatban, a tűzoltó fecskendők által könnyen elérhető helyekre legalább 30 m³ vizet tárolni képes víztározókat létesítsünk.

A megye talaj és csapadék viszonyai burkolt falú tározók létesítését teszi lehetővé. Az erdőtüzes időszakban nem várható, hogy a lehulló csapadék pótolni tudja a tározó vízvesztését, ezért azokat rendszeresen ellenőrizni kell és tartálykocsival után kell tölteni. A tározókban a minimális vízszintet télen is tartani kell, mert egy csapadékmentes időszakban télen is keletkezhet kisebb intenzitású erdőtűz, illetve a jól kialakított tározó természetvédelmi-vadvédelmi célokat is szolgálhat.

A víztározó erdőterületen való létesítése engedélyköteles és a tározó erdészeti létesítménynek minősül. A tározó paramétereinek meg kell felelnie a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ) előírásainak is.

A környezetbe illő és vad- és természetvédelmi szempontokat is kielégítő tározónak az alábbi paraméterekkel kell rendelkeznie.

A víztározó medence célszerűen két eltérő vízmélységű részből áll. Egyik felén 2-2,5 m mély, a másik max. 1 m. a sekélyebb vízű rész vaditatóként és dagonyázó helyként is szolgál. A víztároló másik részére egy a tűzoltószerhez szivattyújához csatlakoztatható csővég van szerelve. A vízkivételi helynél a vizet és a tározó alját tisztán tartják a szeméttől és a vízínövényektől. A víztároló ki van fóliázva, a felső peremre még egy geotextiliát is helyezhetünk a növényzet megtelepedését segítő. A tározót korláttal kell körbevenni.

Megfelelő sűrűségű víztározó hálózatot a mozaikos tulajdonviszonyok és a beruházási költségek miatt kialakítani lehetetlen. Az elkövetkezendő években egyéni gazdálkodói kezdeményezésekre kell számítani. A tározó helyének kiválasztásakor a tűzvédelmi és az erdészeti hatóság közreműködése elengedhetetlen, hogy mind a gazdálkodó igényei, mind az erdőtűzvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

A településeken lévő tűzcsapok használata egy-egy konkrét tűz oltásakor jöhet szóba. Tűzcsap kataszter a tűzoltóságok rendelkezésére áll.

A természetes vagy mesterséges tavakból való oltóvíz kivétel előre meg kell tervezni és a mellékletben található adatlapokon fel kell tüntetni azokat a tavakat, amelyekből a vízügyi felügyelőség engedélyvel oltóvizet vehetnek a tűzoltó egységek.

4.4. Tűzgyújtási tilalom rendszere

2009. évi XXXVII. tv. 67. §

(1) Fokozott tűzveszély esetén a miniszter határozatban – a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszterrel való egyeztetés mellett – az ország egészére vagy meghatározott területén lévő erdőre, valamint az erdő határától számított kétszáz méteren belüli területre – átmeneti időre – általános tűzgyújtási tilalmat rendelhet el. A tűzgyújtási tilalom elrendeléséről és annak feloldásáról szóló határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közzélni. A határozat közzlése időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

4.5. Lakosság tájékoztatásának módja

Az erdőtűzvédelmi szabályokról és a tűzgyújtási tilalom időszakáról az erdőgazdálkodó lehetőség szerint táblák segítségével tájékoztatja a lakosságot. A fokozottan tűzveszélyesnek ítélt időszakban az

MGSZH Erdészeti Igazgatóságok és a Megyei Katasztrófavédelmi szervek a megyei sajtó és más médiaorgánumok útján is tájékoztatják a lakosságot.

Fokozott tűzveszély időszakára vonatkozó szabályok

4/2008 ÖM (VIII.1.) 12. §

(1) Az erdőgazdálkodó a tűzgyújtási tilalom ideje alatt a tűzvédelmi szempontból nagymértékben veszélyeztetett területek esetében köteles:

a) az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál és a tűzrakó helyeken az általános tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát elhelyezni;

b) a tűzgyújtási tilalomra vonatkozó rendelkezések megtartását folyamatosan ellenőrizni;

c) a veszélyeztetett helyekre a tűzjelzésére alkalmas eszközökkel felszerelt tűzvédelmi őröket (tűzjelző szolgálatot) állítani;

d) az esetleges erdőtüz eloltására megfelelő munkacsoport, felszerelés és jármű készenlétben tartásáról gondoskodni.

(2) Az erdőgazdálkodó a tűzvédelmi szempontból kis mértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterületek esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kötelezettségeket teljesíti.

(3) A tűzoltóságok és az erdészeti hatóság a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi az ezen időszakra vonatkozó szabályok betartását.

A lakosság tájékoztatása nem csak az erdőtüzveszélyes időszakban fontos, hanem minden erdőt látogató részére el kell juttatni az alapvető tűzvédelmi szabályokat és információkat. Az Országos Erdőtűzvédelmi Tervben közlésre kerültek előre gyártott tájékoztató táblák. Ezeket bárki megvásárolhatja, de saját maga is készíthet figyelemfelhívó táblákat. Jogszabályi előírás a pontos tartalomra. Elvárás viszont, hogy olyan tartalommal kell ellátni, amiből minden erdő látogató megismerheti a tűzvédelmi előírásokat, szabályokat.

4.6. Az erdőterületre való belépés korlátozása

Az erdőterületre történő belépést az erdőgazdálkodó az Erdőtörvény felhatalmazása alapján korlátozhatja.

Fokozottan védett természeti területre csak külön engedéllyel lehet belépni/behajtani.

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(3) A tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén, annak feloldásáig az erdészeti hatóság az erdőbe való belépést és az ott tartózkodást korlátozhatja, illetve megtilthatja.

Fontos szabály, hogy a korlátozást megfelelő módon az érintettek és az illetékes hatóság tudomására kell hozni.

- A látogatási tilalmat az erdőbe vezető utaknál az erdőterület gazdálkodójának jeleznie kell, praktikusán a tilalomra felhatalmazást adó jogszabályhely megnevezésével.
- A tilalom elrendelését az illetékes erdészeti hatóságnak meg kell küldeni.
- Hasznos lehet a tilalomról az illetékes helyi önkormányzat jegyzőjét is tájékoztatni, és kezdeményezni a tilalom Önkormányzati Hirdetőre történő kifüggesztését is.
- Amennyiben a korlátozás nagyobb kiterjedésű területet, vagy idegenforgalmi turisztikai szempontból frekventált erdőterületeket is érint javasolt értesíteni az érintett civil szervezeteket (természetjáró egyesületek, stb.), szálláshelyeket (hotelek, kempingek) illetve a helyi és regionális sajtót, országos szaksajtót is. Ilyen esetben fontos a korlátozás várható idejének megjelölése (az időjárás viszonyok hosszú távú előrejelzése egyébként sem lehetséges), szükség esetén inkább a korlátozást kell meghosszabbítani.

- Amennyiben a korlátozást kiváltó körülmények megszűnnek, minden olyan hatóságot, civil és gazdasági szervezetet és sajtó orgánomot értesíteni kell amely a korlátozás elrendeléséről tájékoztatást kapott.

4.7. Felvilágosító programok

A megyei szervezetek törekszenek a közeljövőben megvalósuló országos felvilágosító programok megfelelő adaptálására, segítik a program keretében elkészülő anyagok helyi szintre történő eljuttatását. Az AESZ megyében illetékes szervei és a Megyei Katasztrófavédelemi Igazgatóság az általuk tartott továbbképzéseken, oktatásokon is felhívják a figyelmet az erdő és vegetációtüzek kockázatára.

4.8. Megfigyelő rendszerek és őrszolgálat

2009. évi XXXVII. tv. 67.§.

(2) Aki erdőtüzet vagy tűzveszélyt észlel és azt eloltani, illetve elhárítani nem tudja, köteles a tűzoltóságot, az erdészeti hatóságot vagy az erdőgazdálkodót haladéktalanul tájékoztatni.

A 4/2008 ÖM (VIII.1.) rendelet előírásai alapján:

Tűzoltás

13. § (1) A lakott erdészházaknál és az üzemelő turistaházaknál gondoskodni kell az állandó tűzjelzési lehetőségről.

(2) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőben dolgozók riasztását megszervezni.

(3) A 100 hektárnál nagyobb nagymértékben és közepesen veszélyeztetett erdőterület erdőgazdálkodója köteles az általa kijelölt erdészeti létesítményekben, legalább 30 személy részére az erdőtűz oltására alkalmas felszerelést készletben tartani.

14. § Az erdőgazdálkodó köteles intézkedni arról, hogy az erdőtűz után a területet 24 órán keresztül őrizték, és az égett terület szélén - ahol lehetséges - a talajt legalább 1 méter szélességben felszántásák.

A **szántást** 2.4. fejezetben előírt természetvédelmi előírások szerint lehet végrehajtani. A gazdálkodót a tűzoltás vezetőnek kell tájékoztatnia a tűzoltással kapcsolatban, jelen tervben megfogalmazott előírásokról.

A tűzjelző szolgálat kialakítása különböző módokon történhet:

- járművel a területen mozgó figyelőszemélyzet
- magaslati pontokra telepített figyelőszemélyzet
- megfelelően telepített kamerarendszer
- légi felügyelet segítségével.

A figyelőszemélyzetnek megfelelő kommunikációs eszközzel kell rendelkeznie a tűz gyors bejelentéséhez.

A tüzeset észlelése, tudomásra jutása esetén a figyelő személyzet tagja a tüzet jelenti,

- a területileg illetékes önkormányzati tűzoltóságnak a **105** segélykérő hívószámon,
- az erdészeti szakszemélyzetnek.
- értesíti az erdőben tartózkodó, illetve ott munkát végző személyeket.

Az erdészeti szakszemélyzet szükség esetén az oltásvezetővel történő egyeztetés értesíti az oltási munkálatokba szerződés alapján bevonható vállalkozókat.

A tűzjelzésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a tüzeset pontos helyét,
 - § lehetőség szerint az erdészeti azonosítón (pl. Pécsvárad 41 C) kívül más, tájékozódást segítő adat közlése is szükséges
 - § ilyen lehet a GPS koordináta
 - § vagy a megyei tervhez készült erdőtűzvédelmi térkép szelvény száma vagy az őrhálójának kódja
- a tűz keletkezésének idejét,
- van-e életveszély,
- mi ég, mi van veszélyeztetve,
- a tűz terjedelmét,
- a bejelentő személy nevét és a tűzjelzésre használt távbeszélő számát,
- megközelítés javasolt útvonala, szükség esetén az eligazítók hol várják a tűzoltókat,
- van-e olyan műszaki létesítmény (sorompó) vagy egyéb akadály amely a helyszín gépjárművel történő megközelítését nehezíti vagy lehetetlenné teszi.

4.9. Fejlesztendő területek

Megyei szinten javasolt egy erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport megalakítása. A csoportban az erdőtűzek megelőzésében az alábbi szervezetek, hatóságok szakemberei vennének részt.

- MGSZH Erdészeti Igazgatóság szakemberei
- Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei
- a kiemelten veszélyeztetett területek tűzoltóparancsnokai és erdőgazdálkodói
- a jelentős területen dolgozó erdészeti integrátorok
- természetvédelmi és vízügyi szakemberek

A munkacsoport a tűz szezonhoz igazodóan tavasszal és ősszel ülésezne. Fő célja a megyei szintű erdőtűzvédelmi feladatok koordinálása, az illetékes szakemberek közötti személyes ismeretségek kialakítása az eredményes a minél eredményesebb védekezés megteremtés érdekében.

5. Erdőtüzek oltása

5.1. A tűzoltásra vonatkozó alapvető törvényi előírások

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény tűzoltás című fejezete a következőket tartalmazza:

„6. § (1) A törvény hatálya alá tartozók a tűzoltásban, a műszaki mentésben - ellenszolgáltatás nélkül - életkoruk, egészségi, fizikai állapotuk alapján elvárható személyes részvétellel, adatok közlésével kötelesek közreműködni.

(2) Azokat a változásokat, amelyek a településen, illetőleg a létesítményben a tűzoltást befolyásolhatják (út, közművezetékek elzárása, forgalom elterelése stb.), a kezdeményező vagy az elhárításért felelős szerv haladéktalanul köteles az állandó készenléti szolgálatot ellátó hivatásos önkormányzati, illetőleg önkéntes tűzoltóságnak szóban azonnal és írásban is bejelenteni.

7. § (1) A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltásvezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltásvezető előzetes engedélyével intézkedhet.

(2) A tűzoltásvezető a tűzoltáshoz

a) a Magyar Honvédség, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;

b) magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

c) az a) alpontban nem említett jogi személyeket, valamint a magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit a tűz oltásában és a mentési munkálatokban való közreműködésre kötelezhet;

d) az a)-c) pontban felsoroltak járműveit, eszközeit, felszereléseit, anyagait igénybe veheti;

e) elrendelheti a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben meghatározott tűzoltóságok riasztását;

f) igényelheti az e) ponton kívüli tűzoltóságok riasztását;

g) a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérheti;

h) elrendelheti, hogy a tűzoltásban résztvevők - az 1. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - magánlakásba, illetőleg jogi személyek, a magánszemélyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe, épületbe, helyiségbe bontással is behatolhassanak.

(3) A tűzoltásvezető a tűz által veszélyeztetett és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

(4) A (2) bekezdés a) pontjában felsorolt szervek egységeinek a tűzoltásvezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.”

A törvény hatálya:

„1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magánszemélyekre;

b) a Magyar Köztársaság területén levő jogi személyekre, magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteire, ha ezekre vonatkozóan jogszabály vagy nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, ezek hiányában a viszonyosság irányadó;

c) a Magyar Köztársaság területén folytatott, a tűzvédelemre kiható valamennyi tevékenységre és a tűzoltóság által végzett műszaki mentésre.”

5.2. Együttműködés a tűz oltása során, vezetési struktúra

Erdőtűz oltása során a tűzoltóság és az erdőgazdálkodó együttesen törekszik a tűz továbbterjedésének mielőbbi megfékezésére. A jelenlévő erdészeti szakszemélyzetet kijelölt tagja tanácsadóként köteles segíteni a tűzoltás vezető munkáját. Az erdőgazdálkodó által az oltási munkálatokba bevont személyek és eszközök a tűzoltás vezető által meghatározott taktika alapján az erdészeti szakszemélyzet irányításával vesznek részt az oltási munkálatokban.

Az erdőgazdálkodó és a tűzoltóság lehetőség szerint közös logisztikai és utánpótlási rendszer kiépítésére törekszik ezzel is lekerülve a minden esetben korlátozott mértékben rendelkezésre álló emberi és technikai erőforrások ésszerűtlen kihasználását.

Az erdészeti szakszemélyzet tájékoztatja a tűzoltás vezetőt a területen lévő létesítményekről, illetve a tűz terjedési irányában elhelyezkedő fokozottan veszélyeztetett állományokról.

Az általa kezelt területen keletkezett tüzekről az erdőgazdálkodó is köteles nyilvántartást vezetni, az erdőterületen keletkezett tüzet köteles az illetékes ÁESZ Igazgatóságnak bejelenteni, akkor is ha annak eloltásához külső segítséget nem vett igénybe.

Erdőgazdálkodó által rögzítendő adatok

- Keletkezés helye (megye, önkormányzat)
- Érintett erdőrészletek
- Beavatkozás (dátum, időpont)
- Eloltás (dátum, időpont)
- Teljes leégett terület (ha)
- Leégett, faállománnyal borított erdőterület (%)
- Leégett, egyéb erdőterület terület (%)
- Tűz (korona, felszíni tűz)
- Feltételezett keletkezési ok (természetes (pl. villám), gondatlanság, szándékos)
- Becsült kár (keletkezett anyagi kár + oltási költségek)
- Esetleges megjegyzés, térképvázlat

Tűzoltóság a tudomására jutott erdőtüzeket az országos erdőtűzvédelmi tervben található adatlapon rögzíti és adja át az MGSZH Erdészeti Igazgatóságnak. Az erdészeti hatóság által felvett adatokkal kiegészített, illetve pontosított adatsorok kerülnek rögzítésre az MGSZH Központ Erdészeti Igazgatósága által vezetett országos erdőtűz adatbázisban.

5.3. Természetvédelmi területen a tűzoltás során alkalmazandó külön szabályok

Amennyiben az erdőtűz természetvédelmi területet is érint vagy veszélyeztet, értesíteni kell a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságot. A nemzeti park igazgatóság szakemberét a tűzoltás vezető szakértőként vonja be az oltási munkálatokba.

Természetvédelmi területen kerülni kell a nem természetes alapanyagú, lebomló habképző anyagok alkalmazását. A védekezésnél törekedni kell a lehető legkisebb környezeti terhelésre. Tűzpászta készítésénél a tárcsázás vagy szántás helyett a területet kevésbé bolygató, „nedvesvonalra” vagy lehető legkeskenyebb pásztára támaszkodó kiégetést kell alkalmazni, ha ezt a meteorológiai viszonyok engedik.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a teljes működési területén tevékenykedik. A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak őrkerületei a működési területet teljesen lefedik. Így egy tüzesetnél a védett természeti területet jól ismerő segítőt kap az oltásvezető.

Egy külterületi tűz - mely érinti a természetet - oltásakor a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának a vezetőjét (illetve távollétében helyettesét) minden esetben, lehetőleg még az oltás megkezdés előtt értesíteni kell. Ugyancsak értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi tájegység vezetőjét is. Az értesítéshez szükséges térképeket, telefonszámokat a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a katasztrófavédelemnek átadja.

Az őrszolgálat vezető és a természetvédelmi tájegységvezető gondoskodik arról, hogy a területileg illetékes természetvédelmi őr, vagy annak helyettese a védekezés során álljon az oltásvezető rendelkezésére, és helyismeretével segítse az oltás megszervezésében. A természetvédelmi őr ismeri a helyi természetvédelmi értékeket, így tanácsaival az oltásvezető úgy szervezheti az oltást, hogy a természeti értékeket a tűz oltása során a lehető legkisebb károsodás érhesse.

A természetvédelmi őrszolgálat vezetője dönt arról, hogy a tüzről a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vezetését és további illetékes munkatársait mikor és milyen módon értesíti.

5.4. Meteorológiai adatok elérhetősége

Erdőtűz oltásnál nélkülözhetetlen időjárási előrejelzés az Országos Meteorológiai Szolgálattól kérhető:

- **OMSZ Marcell György Főobszervatórium**
- **1181 Budapest, Gilice tér 39. tel: (1)-346-4809**

5.5. A megyében található repülőterek adatainak elérhetősége

Tűzoltáskor szóba jöhető, a megyében található repülőterek mindenkori adatai megtalálhatók a www.hungaryairport.hu weboldalon.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium megbízásából készült weblapon a magyarországi repülőterek adatai, térképei, légifotói és a repülésmeteorológiai adatok találhatóak. Az adatok forrása a Polgári Légiközlekedési Hatóság, tehát az adatok a repülésre való felkészülés közben is használhatóak, hitelesek.

5.6. A tűzoltás utómunkálatainak szabályai, terület őrzése

Erdőtűzek esetén a terület lefeketítése és az utómunkálatok elvégzése után a terület őrzése az erdőgazdálkodó feladata. Amennyiben az erdőgazdálkodó nem elérhető, a visszagyulladás megakadályozásáról és a terület őrzéséről a tűzoltás vezető gondoskodik.

Az erdőgazdálkodó amennyiben nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a tűz őrzéséhez, kisebb viszszagyulladó területek eloltásához a tűzoltás vezető segítségét kérheti.

5.7. Fejlesztendő területek

5.7.1. Erdőtűz meteorológiai adatlap kidolgozása

A tűzoltáshoz szükséges időjárási adatok lekérésének nincsen egységes formátuma és formanyomtatványa. A tűzoltás vezető és az oltásban részvevő erdészeti szakszemélyzet munkáját és a megfelelő oltási taktika kiválasztását nagymértékben segíti a rendszeres időközönként részükre továbbított szakmeteorológiai adatokat és értékelést is tartalmazó időjárási adatsor.

Ennek egységes formátumban történő kidolgozása országos szinten kell, hogy történjen, de rövid távon a mihamarabbi alkalmazhatóság érdekében megyei szinten szeretnénk a felállítandó megyei erdő és vegetációtűz megelőzési és védelmi munkacsoport segítségével egy ideiglenes formanyomtatványt kidolgozni, és az adatközlési eljárás feltételrendszerét kialakítani.

5.7.2. Közös tűzoltási gyakorlat

A megye legveszélyeztetettebb erdőterületein erdészeti és tűzvédelmi szakemberek bevonásával közös tűzoltási gyakorlatot kívánunk szervezni. Ennek során az oltás során szükséges közös kommunikációs rendszer és logisztikai struktúra kiépítését, továbbá közös tűzoltási tervezést valamint konkrét oltási feladatok együttes végrehajtását gyakorolnák a részvevő egységek. A gyakorlat megvalósításához az unió polgári védelmi pályázataiból szeretnénk megfelelő forrásokat előteremteni.

5.7.3. Továbbképzés, oktatási rendszer

Fontosnak tartjuk az erdészeti és tűzoltó szakszemélyzet erdőtűz megelőzési és tűzoltási ismereteinek folyamatos bővítését továbbképzések és tanfolyamok keretében. Különösen fontos lenne a tűz, mint tűzoltási eszköz (ellentűz, kiégetés) operatív, készségszintű alkalmazásának oktatása, mert ezzel a módszerrel a nagyméretű, vízzel direkt módon nem oltható erdő és vegetációtűzek ellen is eredményesebben védekezhetünk. De ennek a módszernek az alkalmazása külön képzést és rendszeres gyakorlatot és továbbképzést igényel.

5.7.4. Védőruha vásárlás

Indokolt lenne az erdészet részéről a tüzek oltásában rendszeresen résztvevő személyeket megfelelő személyi védőfelszereléssel ellátni, illetve ehhez megyei szinten részfinanszírozás lehetővé tevő forrást találni. A tűzoltóságnál rendszeresített nehéz védőfelszerelés kiegészítése is indokolt lehet vegetációtűzek esetén, de ezt országos szinten kell eldönteni.

5.7.5. Közös rádiós rendszer, frekvencia kialakítása

Természeti katasztrófáknál rendkívül fontos, hogy az információ mindenkihez azonnal eljuthasson. Az erdőtüzeknél jelenleg a tűzoltóság és az erdészet gyakran mobiltelefonon kommunikál egymással ami költségessége mellett csak bilaterális kommunikációt tesz lehetővé, a szükséges multilaterális helyett. Érdemes lenne olyan kézi adóvevők és mobil antenna beszerzése mely az adott területen képes kommunikálni az erre a célra kiválasztott BM frekvenciákkal, és az erdőtüz vagy más természeti katasztrófa elhárításában résztvevőknek kiosztható, majd később visszagyűjthető.

A katasztrófavédelmi szerveknél (katasztrófavédelmi igazgatóságok, tűzoltóságok, polgári védelmi kirendeltségek) jelenleg folyik az EDR (egységes digitális rádió) rendszer kiépítése. A megyénkben már folyik a próbaüzem, és a rendelkezésünkre álló információk alapján ez az új rendszer meg fogja oldani a kommunikációs problémákat. (Minden fecskendő mobil átjátszó állomásként fog működni, így maguk a fecskendők is biztosítják a lefedettséget, továbbá ezek a rádiók mobil üzemmódban is tudnak működni. Amennyiben a tűzoltóságban közreműködőket ilyen készülékekkel ellátjuk, a kommunikációval nem lesz gond.

MELLÉKLETEK